

Till
Värmdö kommun, planutskottets ledamöter

För kännedom
Kommundirektör Stellan Folkesson

2015-03-12

Vem tar ansvar för Gustavsbergs kulturhistoriska värden och tar tillvara de kvaliteter som skiljer Gustavsberg från miljonprogrammets förorter.

Vi boende på Kvarnberget har följt kommunens planering för Gustavsberg under ett antal år. Vi har försökt påverka konstruktivt under planprocessen för Gustavsbergprojektet i allmänhet och fabriksområdet i synnerhet. Vi har försökt förstå kommunens drivkrafter och rollfördelningen mellan kommunens ledande politiker och tjänstemän.

Gustavsbergs utveckling har sedan länge präglats av fabriken/brukets dominerande ställning. Kommunen har länge varit inriktad på att möta fabriken/brukets behov. Kommunens begränsade markinnehav har ytterligare förstärkt kommunens passiva roll i Gustavsbergs utveckling. Trots detta har Gustavsbergs utveckling fram till 50-talet präglats av bestående kvaliteter tack vare duktiga plan- och husarkitekter anlitade av KF industrier (Thun-Olle) och innan dess brukets egna arkitekter. När KF industrier sålde sitt stora markinnehav till JM tog en ny tid vid. Fabriken/KF:s dominans ersattes i stora delar av JM:s önskan att utveckla sitt nyförvärvade markinnehav. JM:s totala dominans i Gustavsbergs tillväxt under 90-talet och framåt har säkert fått många att önska att det fanns fler aktörer som kunde bidra till större variation i byggandet. Trots detta avskräcker inte utvecklingen under denna tid. En förklaring är finanskrisen och därmed den svaga efterfrågan på bostadsmarknaden som bidrog till att JM tvingades att bygga med kvalitet för att attrahera bostadsköpare. I takt med att bostadsmarknaden blev hetare har bebyggelsen ökat i volym och skala. En utveckling som är svår att kritisera mot bakgrund av den ökande bostadsbristen och Gustavsbergs behov av förtätning för att skapa underlag för en förbättrad kommersiell- och offentlig service. Utvecklingen har balanserats av att Gustavsbergs historiska bebyggelse bevarats och årsringarna sedan 1800-talet tydligt kan avläsas. Det skapar en lyckosam mix av gammalt och nytt, attraktiva miljöer som ger den långsiktiga hållbarhet som så många planerare försöker uppnå i nya stadsutvecklingsområden. Gustavsberg har detta gratis om det inte slarvas bort av politiker och tjänstemän för att nå kortsiktiga mål.

Det blir allt tydligare att de tidigt framförda kraven på en projektansvarig arkitekt och eller stadsarkitekt, en 2000-talets Thun-Olle var helt riktigt.

Krav som avfärdades av kommunfullmäktige med "att det skulle innebära ökade kostnader för kommunens förvaltning och att det inte skulle ha några konsekvenser för miljön". Vidare "att det är en organisatorisk förändring där medborgarnas möjligheter att framföra idéer inte förändras samt att det riskerar att ta udden av det politiska ansvaret för planeringen och därmed försämra politikernas möjlighet att styra den fysiska samhällsförändringen" Dessa argument ter sig alltmer märkliga med tanke på den bristande dialogen med medborgarna om den nu föreslagna bebyggelsen.

Det finns tecken på att ni politiker nu beträder en ny väg där inget projektförslag är för storslaget i sin volym och skala. Där slutresultatet av projekt avviker kraftigt från presenterade visioner och gestaltungsprogram. Där beviljade bygglov riskerar att glida på möjlighetens gräns i förhållande till detaljplanernas angivna våningsantal och maxhöjder och därmed plan- och bygglagen.

Den entreprenörsarkitektur vi nu möter med några undantag i stället för detaljplanens goda målsättning "Gustavsberg ska i framtiden vara känt för hög klass på arkitektur och design. Bebyggelsen ska vara ekologiskt hållbar och varierad i material, skala, gestaltning och upplåtelseform". Av detta finns få spår där detta varit målsättningen, där den andan förstärkt platsens karaktär av skärgårdsstad med ett tungt konstnärligt och kulturhistoriskt förflutet.

När det gäller detaljplanen för fabriksstaden och de generösa byggrätter som kommunen godkänt går logiken tillbaka till fabriakens dominans och stora inflytande i kommunens beslutsfattande. Kravställningen är uppenbar. Vill ni ha kvar arbetstillfällena vid en lager- och monteringsanläggning i Gustavsberg måste ni godkänna en detaljplan som ger ett generöst ekonomiskt utfall för oss. I det läget går det att ha förståelse för det politiska vägval som gjordes även om exploateringsgraden i delar motsvarar centrala Stockholm. Ytterligare ett kapitel i Gustavsbergs utveckling är därmed skrivet. Omdömet om den politiska styrningen av utvecklingen i Gustavsberg får ges när fabriksstaden är färdigbyggd. Vår bedömning är att även om exploateringsgraden är rekordhög så finns det förutsättningar att projektet kan bli framgångsrikt förutsatt kommunen säkerställer att det finns en kompetent projektledning och att bygglovsgivningen säkerställer att intentionerna i detaljplanen och gestaltungsprogrammet fullföljs. Det är inte byggherrarna som kommer att ställas till svars vid ett misslyckande utan kommunens politiska ledning.

Så här långt går det att i någon mån ha förståelse för kommunens agerande. Men när vi nu tar del av de planer som ursprungligen presenterades som Kvarnbergsterrassen med stora kvaliteter som nu i en obegriplig process omvandlats till fem punkthus i bästa förortsstil med en orimlig höjd utan någon som helst hänsyn till platsen och Gustavsbergs historiska bebyggelse är det lätt att bli upprörd. Jämförelsen med den östliga entrén till landets miljonhuvudstad får oss att undra om våra politiker blivit fullständigt fartblinda och inte kan sätta Gustavsberg i sitt rätta sammanhang.

Att i bruks- och skärgårdsmiljö försöka tävla med huvudstaden i volym och höjd får oss att ifrågasätta engagemanget och intresset hos er politiker för Gustavsbergs utveckling.

Till detta kommer nu högt flygande planer för påbyggnader i den historiskt betydelsefulla delen av Gustavsbergs gamla fabriksområde. Området mellan Chamottevägen och Farstaviken, som tidigare varit fredat från okänsliga idéer som höga hus mitt i området. bebyggelsen, är redan idag (bl.a. Chamottehuset) högt. Att nu bejaka förslag om påbyggnader är ytterligare ett exempel på en oroväckande fartblindhet som riskerar Gustavsbergs unika historia och attraktivitet. Gustavsberg kan då sälla sig till ett antal andra ointressanta förortscentra utan egen identitet och långsiktig hållbarhet.

Redan i illustrationerna till detaljplanen fanns hoppfulla idéer om bebyggelsen vid och på Kvarnbergsterrassen som skulle kunna göra knytningen av sträckan hamnen - centrum starkare och mera upplevelserik genom parken, som också varit ett starkt önskemål från medborgarna. Arkitekterna Ahlqvist & Almqvist förslag förstärkte detta och i deras förklaring fanns insikten om Gustavsbergs identitet. Med förslaget med höga punkthus på Kvarberget blir planeringen även fortsättningsvis främmande och även ekologiska aspekter kommer bort. Området är idag en grön lunga och lekpark för skolans elever.

Vi uppmanar er därför att dra i bromsen och kräva en omarbetning av det okänsliga förslag som nu har lagts fram för det som tidigare kallades Kvarnbergsterrassen och inte godkänna påbyggnader och hög bebyggelse i området mellan Chamottevägen och Farstaviken. Genom den höga bebyggelse som redan skapats i Fabriksstaden, som mest 14 våningar, har den möjligheten redan uttömts. Går ni vidare i en annan riktning riskerar ni att ert politiska eftermäle att bli så sargat att stödet i kommande val blir svårt att ge er.

Sällan har Oscar Wildes ord ”Vi vet vad allting kostar men ingentings värde” stämt bättre.

Det finns många på Kvarnberget och i Gustavsberg som delar min uppfattning. Ännu har inte tiden funnits för en större namninsamling och upprop mot planerna, men det blir nödvändigt om ni politiker tänker fortsätta på den nu inslagna linjen.

Rolf Löfström

Arkitekt SAR/MSA och boende på Väderkvarnsvägen

Värmdö kommun
Skogsbovägen 9-11
134 81 Gustavsberg
Telefon, växel 08-570 470 00
www.varmdo.se

Från: Rolf Löfström <lofstrom@telia.com>

Skickat: den 13 mars 2015 11:06

Till: Ina Ununger

Kopia: Anders Gullander; Monica Pettersson; Mikael Lindström; Malin Bellander; Annika Andersson Ribbing; Malin Åberg-Aas; Allan Sooman; Jan Dolk; Jan-Olof Landqvist; Värmdö Kommun; Stellan Folkesson

Ämne: SV:

Tack för din reaktion. Viktigt med starkt engagemang för detta.

Hälsningar

Rolf Löfström

Från: Ina Ununger [mailto:Irene.Ununger@varmdo.se]

Skickat: den 13 mars 2015 10:48

Till: Rolf Löfström

Kopia: Anders Gullander; Monica Pettersson; Mikael Lindström; Malin Bellander; Annika Andersson Ribbing; Malin Åberg-Aas; Allan Sooman; Jan Dolk; Jan-Olof Landqvist; Värmdö Kommun; Stellan Folkesson

Ämne: Re:

Tack Rolf för ditt inspel, det är viktigt att se utveckling utifrån flera perspektiv och du har delgivit ditt perspektiv och det uppskattar jag.

Trevlig helg,

Vänligen,

Ina Ununger

Politiska Ledningsgruppen
Ordförande Näringslivsnämnden(C)

Arbete: 08-570 484 85

FB: VärmdöCentern 2014-2018
<https://twitter.com/inaununger>

12 mar 2015 kl. 21:57 skrev Rolf Löfström <lofstrom@telia.com>:

Hej!

Synpunkter från Väderkvarnsvägen

<Kvarnbergsterrassen.docx>

